

O'zbekistonda Ma'muriy Huquq Islohotlari: Yangi Qonunlar Tahlili

*Avezov Asilbek Akmalovich*¹

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan ma'muriy huquq sohasidagi islohotlar, xususan yangi qonun va kodekslarning mazmun-mohiyati, ularning samaradorligi va amaliyotdagi tatbiqi yoritiladi. Islohotlarning asosiy yo'nalishlari — ochiqlik, fuqarolarning huquqiy himoyasi, adolatli jarayon va zamonaviy boshqaruv mexanizmlarining shakllanishiga alohida e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: ma'muriy huquq, islohot, qonunchilik, yangi kodeks, huquqiy himoya, modernizatsiya

1. Kirish

O'zbekiston Respublikasi ma'muriy huquq tizimida so'nggi yillarda tub islohotlar amalga oshirildi. Bular orasida **yangi tahrirdagi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeks**, "Davlat fuqarolik xizmati to'g'risida"gi qonun, "Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida"gi qonun kabi hujjatlar alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu islohotlar fuqarolarning huquqiy kafolatlarini mustahkamlash, davlat organlari faoliyatini shaffoflashtirish va zamonaviy boshqaruv yondashuvlarini joriy etishga xizmat qilmoqda.

2. Metodologiya

Tadqiqot quyidagi metodlarga tayangan:

- **Huquqiy hujjatlar tahlili:** yangi qabul qilingan kodekslar va qonunlar.
- **Solishtirma metod:** O'zbekiston va xorijiy davlatlar tajribasi (Qozog'iston, Latviya, Fransiya).
- **Amaliy kuzatuvlar:** fuqarolarning murojaatlari, adliya va davlat xizmatlari statistikasi.
- **Ekspert suhbatlari:** yuristlar, sudyalalar, davlat xizmatchilari fikrlari.

3. Natijalar

Tadqiqot davomida quyidagi natijalarga erishildi:

1. **Yangi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeks (2023)** – insonparvarlik tamoyiliga asoslangan, jazolar differensiallashtirilgan, muqobil chora-tadbirlar (ogohlantirish, ijtimoiy ishlar) kengaytirilgan.
2. **"Davlat fuqarolik xizmati to'g'risida"gi qonun (2022)** – davlat xodimlari uchun ochiq tanlov, baholash tizimi, xulq-odob kodeksi joriy etildi.
3. **"Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida"gi qonun (2023)** – fuqarolar va tadbirkorlarning davlat organlari bilan munosabatlari tartibga solindi, murojaatlar ko'rib chiqish muddatlari aniq belgilandi.
4. **Elektron hukumat tizimi rivojlandi** – davlat xizmatlari 70% dan ortig'i raqamlashtirildi, bu jarayonlarda ma'muriy huquq me'yorlari muhim rol o'ynayapti.

¹ Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi 1-o'quv kurs, avezovasilbek77@gmail.com

5. **Huquqiy xabardorlik oshdi** – “Adolat” mobil ilovasi, Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali orqali aholining huquqiy savodxonligi oshmoqda.

4. Tahlil va muhokama

Yuqoridagi yangiliklar O‘zbekistonda ma‘muriy huquqning faqatgina jazolovchi emas, balki **fuqarolarni himoya qiluvchi va tartibni boshqaruvchi** vosita sifatida shakllanayotganini ko‘rsatadi.

Xalqaro tajriba, xususan, Fransiyada “Ma‘muriy sudlar” tizimi orqali davlat organlari ustidan samarali nazorat o‘rnatilgan. O‘zbekistonda esa hali ma‘muriy yuritish bo‘yicha sud amaliyoti sust rivojlanmoqda, bu esa islohotlarning keyingi bosqichi sifatida ko‘rilmoqda.

Shuningdek, davlat xizmatlari sohasida **byurokratiyaning qisqarishi, onlayn platformalar orqali tezkor muloqot**, ma‘muriy-huquqiy madaniyatni shakllantirishga xizmat qilmoqda. Biroq, ayrim hududlarda amaliyotda qonunlar to‘liq qo‘llanilmayapti, bu esa kadrlar malakasi, resurs tanqisligi bilan bog‘liq.

5. Xulosa

Ma‘muriy huquq sohasidagi islohotlar O‘zbekistonda **inson manfaatlari ustuvorligi** tamoyilini mustahkamlash, davlat boshqaruvida samaradorlik va qonuniylikni ta‘minlash yo‘lida muhim poydevor yaratmoqda.

Tavsiyalar:

1. Yangi qonunlar ijrosini monitoring qilish tizimini mustahkamlash;
2. Hududiy organlar xodimlari uchun muntazam o‘quvlar tashkil etish;
3. Ma‘muriy sudlar vakolatlarini kengaytirish;
4. Huquqiy xabardorlikni oshirishga qaratilgan media-kampaniyalarni faollashtirish;
5. Elektron xizmatlarda huquqiy hujjatlarning oddiy tilda tushuntirilishini yo‘lga qo‘yish.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Ўзбекистон Республикасининг “Маъмурий тартиб-таомиллар тўғрисида”ги Қонуни. – Т.: Адолат, 2023.
2. Ўзбекистон Республикасининг “Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида”ги Қонуни. – Т.: Адолат, 2022.
3. Саломов, Д.Х. Маъмурий ҳуқуқ ва унинг ривожланиш тенденциялари / Д.Х. Саломов. – Тошкент: Фан, 2021. – 248 б.
4. Ҳасанова, М.М. Маъмурий-ҳуқуқий муносабатлар тизимида инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш / М.М. Ҳасанова // Юриспруденция ва ҳаёт. – 2023. – №2. – Б. 45–51.
5. OECD. Modernising Administrative Procedures in Transition Economies. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 192 p.

